R. KULLERKUPP

KLAWERI SINFOONIA

Romaan

„K I R I“ Tallinn

Klaweri sinfoonia.

Richard Kullerkupp.

Klaweri sinfoonia

Wäike Romaan

R. Kullerkupp.

◎ ◎

Gr. -ü. „K I R I.“
Tallinn.

Gr.-üh. „KIRI“ trükk, Tallinnas.

Kontsert.

Wiib minewikku mälestuste-ahel . . .

Waikis orkester sinfoonia kontserdil. Waikis orkester ja ma ärkasin kui hüpnoosist. Waatasin ringi. Kôik, kôik kuulajad olid saalis liikumata kui põõsad Liikumata Tunnil. See oli hetk: siis elunes, kui oleks tuulepuhang käinud üle saali.

Nagu dissonans woolas saali walgust wõib olla 10,000, wõib olla 200,000 hektoliitert all lae rippnewaist kroonlühter-kroonist, kus hiilgasid elektertulede-liiliad. Kuldne walguskuma langes üle lugemata peademere, seda kattes otsekui kuldse walguselinikuga. Ôhk oli raske kui suwel.

Nii nägin ma teda esimest korda:

Ta istus mu kõrwal. Millal ta sinna tuli, ma ei tea. On momenta inimese elus, mil näeb inimene ainult oma enese mina. Wõib olla, oli ta juba enne mind seal, wõib olla, ilmus ta peale mind. Kuid wast nüüd märkasin ma tema olemasolu. Ainult nüüd.

Nähes teda peale intradi, ei tea, mis tas köitis mind: kas silmad, kus helkis nukker unistuste wari? ta juuksehapsed otsaesisel, mis kui brongsist rõngad? ta põsed, mis punasid soojalt kui õhtune koit? wõi ta kuju, mis oli otsekui mõne jumaliku olendi puhtaim kristallisatsioon?

Ma ei tea. Tean ainult, et ma ei suutnud pöörda ta pealt omi silmi. Ikka ja jälle waatlesin ta pomerantsi-karwa sümmeetriliste woltega gaas-kleiti, mis üle riputatud klaaspärlitega kui hõbeda puruga, ta paljaid käsiwarsi, mis kui elewandi luust nikerdatud.

Seal märkasin, et ta kinkis ka minule oma tähelepanu. Too tegi mu kohmetuks. Wõib olla, oli liig pealetükkiw mu wäljaaste? Wôib olla, näisin talle liig tuntud? Kes teab. . .

Ta oli kontserdil üksinda kui on päike teawas üksinda. Sest paks isand, kes ta kõrwal istus, kõneles oma kõrwal istuwa kõhna daamiga, teda mitte tähele pannes. Olin üllatud. Miks oli ta ilma saatjata, kuna tema lähedusest oleks nautinud lõbu iga noorherra!?

Äkki muusika hajutas kõik mõtelused. Nautisin seda kui desserti. Ainult alul; hiljem kaotasid kõrwad kui oma kuulmewõime, kuna ainult nägin, ja siingi ainult teda. Mu pilkude alune aga kuulas täis tähelepanu, aeg-ajalt pillates mu peale pilgu kui kogemata.

Eeskawas oli Mendelsohni kontsert *C-dur*, kus esines solistina tuntud wiiuli-taidur

Paulsen, kelle tehnika hiilgaw. Mängiti weel wiimast osa — *allegro, molto appasionato't.* Ent tol korral ei kuulnud ma sellest midagi. Kuis wõisingi seda, tundes tema lähedust oma kõrwal.

Ta istus mu kõrwal kogu aeg kui surnud, mustad wärwitud ripsed koos kui kaks tera.

Ja äkki, ühel kohal, kus waikis orkester, kus algas *cadenza ad libitum*, pööris ta end mu poole ja ütles mahedal häälel, mis kui hôbedaste trianglite helin:

„Wabandage, herra, kas teie ei lubaks mulle oma programmi?"

Ma punastasin, tundes enda peal ta pilkude kiireid.

„Ei, programmi mul ei ole," wastasin, „aga kui austatud daam soowib, siis wõin tuua waheajal. . . Praegu on käsil Mendelsohni kontsert *C-dur. . . adagio. . .*"

„Kui teie kogu eeskawa peast teate, siis ei tarwitsegi ma programmi," wastas ta. „Olen tänulik elawagi programmi eest."

Walitses waikus, kui oleksime keelteta banduurad Loobusin heliotroopi sarnasest aroomist, mis tast hoowas. Ma ei lähe programmi järele, mõtlesin, sest tean kogu eeskawa peast, olles ise osalt muusiker. Pealegi wõimaldab kõnelus temaga tutwust.

Ta kuulas tähelepanelikult. Mina aga waatlesin jällegi ta raffineeritud keha proportsioone, wolüüme. Peale Mendelsohni *C-dur* kontserdi lõppu teatasin, et

nüüd järgneb Sibeliuse „*Pelleas och Malisande.*“ Sellele järgnes Järnefeldt'i „*Preludium*“. Siis esines jällegi Sibelius „*Karelia-Suite'iga.*“

Ta tänas mind iga tähenduse järele, kusjuures hiilgas ta nägu kui kristall kuldses küünlatulede kumas. Tundsin ta läheduses mingit kosmilist tunnet.

Lôppes kontsert. Ma küsisin, kas tal on saatjat. Saades eitawa wastuse, pakkusin enese saatjaks. Ta ei öelnud ära.

Ootasin garderoobis. Saatsin teda tol walgel talweööl, mil puistas lumi korallitähti, mis laternate juures näisid kui kullast. Peagi ühinesid meie õlgu ja rindu katwad lumekübemed, mis kui wäikesed autähed, üheks paksuks walgeks mantliks.

Sellest päewast alates kohtasin teda sageli, alul kusagil kafees, hiljem tema juures kodus. Ta pidi olema rikas, seda tôendas suurepäraline korteri sisustus, kus end wõõrana tundsin. Kuid et me intiimsest tutwusest kujunes soe sõbrus, orienteerusin siin peagi.

Ta oli naine. Ta abikaas, maakler, wiibis prowintsis ärireisul. Mind wôlus ta õrn hing, mis oli kui kuuwarjude elüsium.

Ta mängis sageli klaweril. Neil silmapilkudel wiis ta mind helide-saanis hämarduwast toast, kus hakkasid laulma otsekui kõik warjud, kusagile unistusteriiki, kus kuulda hallika sulin. See oli kui une muusika, kus Orfeus tõstis kandli joobnud menaadina, kus helides tantsikeles bajadeer maona.“

Ühel päewal ütles ta mulle:

„Meie peame lahkuma — mu abikaas tuleb homme reisult.

„Mais je t'aime, je t'aime!“ laususin, weel joobnud helide hurmahtlewast lõhnust.

„Milline fraas?“ ütles ta. „Liig banaalne.“

„Teie armastate teda?“ küsisin nukralt.

„Ei tea,“ põikles ta.

Ma wôtsin laualt ühe kuldköites almanaaki. Mu käsi wärises. Tema aga istus klaweri ette ja ütles:

„Sageli istun siin ja waatan tagasi möödunud elu peale ja proowin, kas kõik helid mu olemasolus on kokkukõlas.“

Ta lõi mõned akkordid. Kuid tôusis äkki, soris nootide seas ja wõttis sealt esile ühe sinise kaantega hefti.

„Teie olete kirjanik,“ ütles ta hefti minu kätte ulates. „Ma annan teile meie lühikese sõpruse mälestuseks selle, kus leiate wastuse oma küsimuse peale.“

Ma wôtsin hefti. Esimesel küljel oli suurte tähtedega: „Klaweri sinfoonia.“ Ma waatasin küsiwalt tema otsa.

„Lugege seda,“ ütles tema. „Meie ei näe üksteist enam iial.“

Ta läks klaweri ette ja hakkas mängima. Lugesin noodilehel: *„Primitiiwne romanz,“* kuid kelle, ei mäleta; olin liig kurb äkilisest lahkumisest. Kuid ta ei mänginud lôpuni. Äkki peatus, langes kummuli klawerile ja hakkas nutma.

Ma panin käe ta juustele ja môtlesin: „Milline muusikaalne fanatism!“

Olen hypohondriline inimene ja mu hinge waldas nukrus. Silitasin ta pead kui lapsel. Oh, see on ju wiimane kord, mil teda näen, mõtlesin. Pean lahkuma sellest nüüd, kelles olin wast leidnud oma „mina“ kajastuse, sest on ju armastus oma „mina“ leidmine.

Ôhtul wõtsin kodus taskust käsikirja. Astusin akna juure. Aknal ôitsesid külma klaasi kahwatand palmid. Lumi aga langes — ôhuline ja waikne kui uni.

Hakkasin lugema.

Aeg ajalt kuuldus akna taga saani kellade kurblik helin.

Kawleri sinſoonia.

Jntrada.

Nutab wiiul-waenelaps.

Lendab sinna-tänna walude meloodia warblasena kesk paisuwat orkester-metsa müha. Waabub, pudeneb koltunud lehte kuldrahe trianglite kôlinas. Puhuwad metsasarwed-metsawahid ähwardus-, hoiatushüüet. Ja seal, cellohelide-wihma robinas kuulda, kuis astub läbi metsa julm ja ähwardaw kontrabass-Karu.

Nutab wiiul-waenelaps, kes eksind metsa ja kurbub maru löökest murduwate puhkpill-puude raginas. . .

Äkki langeb orkestri kohawasse padrikusse klaweri-rahe. Nutab wiiul-waenelaps, murduwad puhkpil-puud, wilistawad fuuge flöötid-tuuled, pehmel cello kootud maanteel pôrab aga barabaan-maawanker.

Nutab wiiul-orwuke. . .

Nutab. . .

Esimene meloodia.

Ma armastan muusikat kui mõrsja peigmeest ja klawerit kui pühalik koraal kiriku wõlwialust. Ma armastan klawerit, sest ta on oma mustas eebeni kattes kui mu nukker ja leinaw hing.

Ma armastasin klawerit juba siis, kui teda weel meil ei olnudki. Wôib olla, oli mu muusikaalne ema oma piimaga seda armastust minusse imetanud? Wôib olla, armastasin teda juba siis, kui mind weel ei olnudki?

Wôib olla. . .

Ma mängin klaweril sageli, aga eriti, kui mu süda on kurb, wôi kui mind rôhub mingi mure rängana hauakiwina. Siis suudlen sôrmedega elewandiluust hammasterida, suudlen, kunni hakkab laulma südame peigmees.

Klawer on mu südame peigmees.

Ja kui ma saan waimustatud ta mahedast häälest, siis upun — upun oma walusse, muusikasse, ahastuslisse muusikasse, mis on mu ahastuslise hinge kajastus, upun klaweri rinnal tema hääle kramplikkude wärinate nutuhoogudesse.

Ja wast siis, kui saan waimustatud ta ahastuslikust karjest, oma ahastusliku hinge ahastuslisest karjatusest — wast siis hakkan mängima ikka kiiremalt, ikka meeletumalt, lüües igawaistki etüüdest ilusamaid helide fontäänide eleegiaid.

Aga helid, meeletud helid tõstawad oma laulwi kätega mu hingekarika, mis täidetud nukraima walu ja kurbuse pisaratega — need helid tõstawad mu hingekarika Jumala poole palwega, et see wõtaks tühjaksjuua mu hingekarikast walu.

Ja Jumal kuuleb mind: ta joob tühjaks mu walukarika ja mu hing saab kergeks kui leht tuuldes. Ma tean, see on sündinud siis, kui olen end nutnud rahulikuks ja wäsinuks ja laman kushetil, mõeldes selle üle, mis mind kurwastab.

Kurwastust põhjustab paljugi mu nukras ja üksikus elus, kuigi on mul omaksed ja kuigi olen weel noor tütarlaps, kellel tundmata elu raskeimad kogemused. Ei ole sellest kaua tagasi, kui lapsepõli pööris mulle selja.

Wõib aga olla, et ei olegi mingit tõelist ja rasket põhjust mu nukruseks ja see tuleb kõik sellest, et mul on liig õrn ja hell hing ja ma ise olen loodud kui helidest, mis hakkawad laulma nukrat leinalaulu kõige wähemastki puudutusest.

Wõib olla, wõib olla. . .

Täna olen jälle nukker. Ja selle asemel, et minna mängima klaweri juure, selle asemel wõtsin sule ja paberi ning hakkasin

kirjutama. Pigem oleksin oma nukra hinge ja ahastuse sulunud helidesse, aga ei wõi, ei tohi.

Ma ei taha eksitada isa. Las ta uinuda rahulikus teadmises ja näha und, et ei ole majas seda riista, mis käib nii wäga ta närwidele.

Ja ma hakkasin kirjutama. Peab ju mul olema keegi, kellele awaldan oma hinge. Kui ma seda klawerile ei tohi, siis awaldan seda hingetu ja elutu paberile. Ja kes teab — wõib olla olen ma suurem kirjanik kui klawerikunstnik?

Klaweri taidur!!!

Ma pilkan end, sest olen alles konserwatooriumis käija, olen wast maestro Karl Ruubens'i õpilane, olen ôpilane, kes jumaldab, kes armastab oma ôpetajat üle kõige. Sest temas on kui kehastunud muusika, jumalik akkord.

Kujutlen ette ta kõrget kuju, pikkade, mustade kahrus juustega pead, õrna, walget, kui kriidipaberist nägu, mustade, tuliste silmega, millede pilku ma ei kannata, ja millede laod lõõwad üles-alla kui walged tiiwad. Kujutlege seda.

Aga kujutlege ka ta tôsist, nukkert, peaaegu leinalist olekut. Ta pikki walgeid sõrmi, mis kui wahaküünlad, ja ka seda, et kui teie ta peale waatate, siis on ta kôrgel ja kaugel teist kui Peeter I postamendil, kuid siiski taga aastasadu.

Kui ma õpin tema juuresolekul, ei suuda ma pöörda ta pealt iial omi silmi. Ma püüan kõik teha, mis ta õpetab. Ma

püüan mõistatada isegi, mis ta mõtleb ja mis ta mõttes soowib, et seda täita, kui see puutub minusse.

Ma püüan isegi traagilisel ponnitusel meeldida talle.

Aga kui ta õpetab teisi, siis istun waikselt nurgas, käed süles ja waatlen teda. Waatlen teda, kunni unustan enese. Aga mu hing ujub teda nähes kui laew majakatuld nähes muretuna ja lôbusana — Unistuste Merel.

Kuid et teda armastan, seda tundsin wast hiljuti. Too sündis, kui wiibisin tema kontserdil.

Ta repertuaari esimene osa oli pühendatud klassikalistele, teine modern komponistele. Nii kuulsin Liszt'i, Schumanni, Chopini, Melartini ja muid. Õigem: ma ei kuulnud neid, waid teda, sest mulle ei öelnud need komponistid midagi.

Küll aga Karl Ruubens.

Ta tôi esile hôbetiiwulise meloodia, ja puistas helide pärlid. Ta niitis waikust wôimsate bassidega ja ma kuulsin, kuis hakkasid Unistuste Merel hiilgama lained, otsekui puudutud serawiimide tiibade löökidest.

Ja mulle näis, et ta mängib ainult mulle. Aga kui ta kumardas saali poole, peatas silmapilguks, tühjusse waadates kui tarretand pilguga kuju — arwasin, et mu pea käib ringi ja langen minestusse, ônnest.

Talle annetati lillesid. Ühed olid walged kui süütute leerilaste südamed, teised

tulipunased kui armastajate hinged, kolmandad aga olid kahwatud kui surnute read, mida kantakse leinahelide saatel. Neljandad aga kôigutasid ta poole omi päid kui terwituseks.

Läksin kontserdilt koju kui raskes unes. Kõik magasid juba kodus. Oleks meeleldi istunud klaweri ette ja mänginud, aga ei tohtinud segada öörahu. Raasisin riitest. Sängis lebades môtlesin tema peale kaua, kaua.

Mulle ei tulnud und. Wiskusin ühelt küljelt teisele kui haige. Süda oli nii rahutu ja rinnus pakitses, pakitses nagu püüaks mu hing end oma wangimajast wabastada. Ikka rahutumalt, rahutumalt hakkas tuksuma süda.

Mu hinge waldas piirita ahastus ja ma küsisin eneselt: miks pean wiibima siin, kaugel ja üksinda, kuna aga tema on seal . . . kusagil . . . ei tea, kellega? . .

Aknast waatas sisse kuu, kahwatu ja julm kuu kui korjuse pealuu. Hôbedane linik kattis põranda ja waiba. Ja oli nii imelik, kui wiibiksin ma kusagil kabelis, õudses ja julmas kabelis.

Oleks tôusnud sängist, oleks tôusnud nii kuis olin, halasti, öösärgis — oleks tôusnud ja jooksnud kuu hôbedastes kiirtes warjuna, wiirastusena, unistusena omas unistuses sinna, kus wiibib tema.

Ja wast nüüd tundsin, et mu hinges oli kui puhkele löönud ôisleht üks tunne. Tundsin, kui oleksin wast nüüd sündinud. Aga see tunne, mis lôi ôitsele, oli — armastus.

Olen kunagi lugenud kusagil „igawesest üliôpilasest.“ See tüüp tuletab mulle meele mu isa, kes on „igawene kohaotsija.“ Olles kunagi arhiwaar, kaotas ta joomise pärast koha, ja sellest päewast alates otsib ta uut kohta — terwe igawik.

Mu isa on koltunud kui sügisene leht ja ta hääl on joomisest kähisew, kui oleks tal *bronchitis*. Et tal kôha, wôib ta suus alati näha musta lagritsad. Silmad aga, millede walged on punased, on kui uduse klasuuri korraga kaetud.

Kas ma armastan teda?

Ja, siiamaale küll, sest ta on ikka hea, aga joobnud olekus isegi osalt hale, kel pisarad silmis. Kui olin wäikene, wõttis ta mind tihti põlwile ja suudles mind, kinkides ilusaid nukke mulle.

Kuid täna tundsin, et ma ei wôi teda enam armastada. Ja seda seepärast, et me wahel juhtus järgmine kõne:

Mängisin etüüde ja siis klassikalisi komponiste: Bach'i „*Largo't*,“ Liszt'i „*Rapsoodia't*,“ (op. 2), Chopini „*Nocturn'i*“. Mängisin, unustades omi wäikseid unistusi, soowe, igatsusi ja kannatusi.

Seal tuli tuppa isa, tuli weidi wankudes, köhis, waatas oma punaste ja uduste silmega alul minu, siis klaweri peale ja ütles:

„Ta on wana.“

„Mis?“ katkestasin mängu. „Kes on wana?“

Isa tähendas klaweri peale:

„See seal. . ."

Mulle tundus, kui oleks tehtud liiga mu paremale sõbrale. Tõusin klaweri tagant ja waatasin wõõrastawalt isa, siis klaweri peale. Tõega, tôega — klawer ei jätnud mulle midagi soowida.

„Kust ta wana on?" pärisin pahaselt.

„Ta ei pea enam stimmi — hääled pirisewad kui parmud."

„Ma ei tea, ma ei kuule midaga selletaolist", wastasin tõmmates näpuga üle klawiatuuri. „Wôib olla, näib sulle see nii."

„Wõib olla on see närwilikkusest," lausus isa. „Sest seda mängu hommikust ôhtuni ei hannataks wälja ka kurt."

Mu südamesse löödi kui piste. Ah nii tahetakse see wiimane lôbu mult riisuda! Kuid ma ei wôi seda lubada, ei wõi! Aga ütlesin siiski peale pausi:

„Kui see sulle ei meeldi, mängin üksnes siis, kui sa kodus ei wiibi."

„Sellest on ikkagi abi wähe . . ."

„Miks?"

„Sa mängid ju teda ikkagi . . . mängid ikkagi wanaks. . . Niimoodi ei maksa ta eest wiimaks keegi midagi."

Ma tundsin, kui liitsuks keegi mu kõri. Siis küsisin hoopis wõõral häälel:

„Sa tahad siis klaweri ära müüa?"

„Ja," wastas isa. „Ma tahan müüa klaweri."

Need sônad langesid mu peale kui külmad tilgad wihma, aga mu süda nagu lakkas töötamast. Isa aga lahkus toast, lahkus oma aeglasel kõnnakul, ettewaatlikult, kui kardaks komistada.

Ma olin kaua aega mõtteta, otsekui oleks mu pea pall, mis seest tühi. Siis aga hakkas mulle selguma mu seisukorra kohutawus. See otsus, see soow oli ôudsem, kui oleksin wôinud seda kujutella kunagi.

Lahkuda klawerist, heast ja armsast sôbrast — milline saatuse paratamatus! Lahkuda klawerist, nukrast ja leinas klawerist, see oleks kui mu teise olemuse kaotamine, minu parema, härdama osa kaotamine.

Lahkuda klawerist — see oleks ju jumalaga jätmine minu sihiga, mille poole olen püüdnud, milles olen näinud oma elu eesmärgi. Sest mu elu dewiis on olnud: saada klawerikunstnikuks!

Juba mitmed aastad olen püüdnud selle poole. Juba siis, kui isa, olles arhiwaar, ostis klaweri odawalt kellegilt ärareisijalt kodulinnast, ja kui ma nägin klawerit esimest korda oma wanemate korteris, ju siis mõistsin, et tas on mu saatus.

Mulle ütlesid küll sôbrannad, et olen wana ja et minust ei sa klaweritaiduri. Kuid mis hoolisin ma sellest: ma teadsin oma sihi ja olin kindel, et saawutan selle.

Praegu olen teel oma sihi poole, waewalt olles üle elementaarsest teooriast ja tehnikast. Mis olen ma süüdi selles,

et hilja sain teada, milleks olen ma kõlbulik, milleks määratud mu elu?!

Tuli, mis suurte kunstnikkude südames loitwel, on saatnud sädeme ka minusse. O, et seda iialgi ei oleks juhtunud!

Pean lahkuma klawerist, s. o. pean lahkuma oma igatsustest! Pean lahkuma ka temast, Karl Ruubensist, kes on kui kehastunud muusika, kui mu kehastunud ideaal, mille poole püüan.

Kuid ma ei taha lahkuda ei klawerist, ei temast, keda ma nüüd wast leidsin.

Sest kui mul ei ole klawerit, ei ole mul ka teda. Aga mis mõte oleks mu elul, kui mul ei ole ei klawerit, ei teda? Klawer peab mulle jääma, peab. Ma tahan langeda isa ette põlwili, tahan paluda isa, oma head isa, et ta ärgu müügu ära minu klaweri. Ei — ärgu müügu!

Ja, olles põlwili, tahan anda suud ta jalgele, ta kätele, nagu lakkusid koerad Laatsaruse jalgu, waese Laatsaruse jalgu, et see jagas rikka pidulaualt langenud leiwapalukesi nendega.

Ja, palunud teda, tõotan talle jääda armsaks ja heaks, ja armastada tõotan teda, meelestada teda igawesti, meelestada, kunni mu juuksed lähewad walgeks kui lumi, mu näonahk — mustaks kui muld.

Kolmas meloodia.

Mul on ema, kes õrn ja wana kui pruugitud serwiis. Teda ärge kujutlege iialgi

ilma aurawa theeklaasita, kus sees arnika. Ta on hea ja armas, kuigi ettewõtlikum kui isa. Ei tea tõega, mis oleks saanud isast ja minust, kui meil ei oleks teda.

Kui isa mu juurest lahkus ja ma selle asemel, et helidesse luua oma kurbust ja ahastust, mis mu hinge waldab, wõtsin sule ja paberi, et mitte meele tuletada isale oma olemasolu klaweri mänguga — tuli tuppa ema.

Ta tuli mu juure, pani oma pehme walge käe mu juuste peale ja küsis, mis teen.

„Kirjutan päewaraamatut," wastasin nukral-nukral häälel.

„Mis sul on?" küsis ema. „Su hääl on nii wõõras ja kostab kui maa alt."

„Ei ole midagi," wastasin. „Ei midagi."

Ja jälle kohendas ema mu juukseid ja silitas mu pead, nagu oleks ma weel ei tea kui nõdruke laps.

Ja ma waatasin ema peale ja tundsin kaastunnet ta wastu, tundsin kaastunnet seepärast, et ta tüdruku puudusel on sunnitud keetma aastad ja päewad üksteise järele pliiti ees, segades pajas suppi.

Köök ja pliit — see on tema maailm. Ja kas keebki ses pajas supp, aga mitte piirita kurbus ja walu, mu ema ja kogu naissoo kurbus ja walu, kes peab ohwerdama ideaale, nagu neid puuhalge, mida asetab tulle?

Ma mõtlesin seda oma wäikse, mikroskoopilise ajuga, ja mind waldas walu. Sest ihkas kord ka mu ema saada lauljannaks. Kuid seal tuli tal walida, kas armastuse wõi kunsti.

Ta walis armastuse ja sai mehele ja ma usun — enam õnnetuseks kui õnneks!

Sest sageli, kui ma lähen emaga kellegi kuulsa lauljanna kontserdile, näen, kuis ta põsed, need pliita ees istumisest raswanenud ja lotendawad põsed hakkawad wärisema, ja ta suunurgad tõmbuwad kramplikke, tuksatusis kokku.

Ja siis, wõib olla sügawesteotilisest tundest, wõib olla lihtsalt sentimentaalsusest, weerewad ta silmist pisarad, weerewad pärlitena batist ninarätikusse, millesse ema teeb end nuuskama. Kuid ometi annab ta end ära.

Kuis hoiaks siis ma ta hinge oma kätte wahel kui õrna wäikest linnukest ja hellatleks seda!

Tean siis, et miski ei wõi kokku kõita ta hinge katkenud keelt, mis kord helises rõõmude sinfooniat, mil ta nagu minagi lootis saawutada oma ideaali kunstis. Loen seda ta silmist, millede udune pilk wiibib neil hetkel kui kusagil kaugel, teises ilmas, mis nii ilus, kuid kättesamatu.

Wõib olla, môtleb ta neil hetkel, kuis on ta ühekülgünud? Wôib olla, näeb ta, nagu õhtuküünlaid öises hämaruses oma igatsust kaugel? Wõib olla, mõtleb ta millegi muu peale? Ei tea . . .

Need mõtted tekkisid mu pähe, kui ta seisis mu juures ja silis mu pead. Nii nagu täna, on ta mu wastu alati hea. Kuid siiski, siiski märkasin ta olekus midagi uut. Wõib olla, on ka temal teada, et isa tahab müüa klaweri?

Ta tahab seda mulle teatada, kuid see on tal raske, mõtlesin. Parem juba näitan, et seda tean.

„Isa ütles, et tahab müüa klaweri,“ laususin tasa. „Sellepärast olen weidi kurb.“

„Sa tead siis seda,“ lausus ema kergendatult ohates. „Sa tead ju — isa on nii närwiline ja ei kannata muusikat . . .“

„Kas see on siis see ainus põhjus?“ küsisin kergendatult ohates. „Kui ainult see pôhjus — siis wõin ma ju mängida üksnes siis, kui isa wäljas.“

Ema waatas mu otsa tõsiselt-tôsiselt. „Kui oleks ainult see põhjus,“ lausus ta, „siis oleks ma õnnelik . . . Kuid põhjus on miski muu.“

„Milline?“ küsisin hinge kinni pidades.

„Isa ütleb, et ta selle kuune *brutto* on 0, 0 . . . See on see põhjus . . .“

„Tal ei ole raha?“

„Ja, meil ei ole raha . . . isa on kohata ja . . . ja . . .“

Ema hääl hakkas wärisema. Ta pööris akna poole. Ma teadsin, et ta silmis on pisarad, suured ja hiilgawad, nagu kallis-kiwid, mida olin näinud kuldasjade kauplustee aknail.

Seal lõi mulle imelik môte pähe, ma laususin:

„Ehk wôin ma teda kuidagi aidata?“

„Kuidas?“

„Kui . . . kui ma annaks enam klaweri-tunde? Kui ma paneks kuulutuse ajalehte, et annan tunde odawamalt kui teised? Mis sa arwad, ema?“

„Sa wõiks proowida,“ lausus ema. „Kuid parem oleks, kui saaksid anda tunde wäljas, sest ta on . . . on närwiline. .“

„Ja . . . ta on närwiline“, kordasin. „Ma tahan anda tunde. Ja nootisid ei pruugi teie enam osta. Ja konserwatooriumi tahan ma ise maksta.“

„Proowi, laps,“ soowitas ema. „Proowi õige pea . . . On wiimane aeg, ütleb isa, *brutto* on wäike. . .“

Ema lahkus toast. Mina jäin aga üksi oma uue mõttega. Siis aga seltsis sellele teine, ja see oli Karl Ruubens.

Mul ei tule siis weel lahkuda temast, omast unistusest, omast igatusest! Ma pean teda nägema, tema läheduses olema, ja kui ma peaksin ka tundide kaupa tööd tegema — ma tahan tema pärast teha kõik.

Ja ma mõtlesin:

Mul on ükskôik, kas ta on naise- wõi poissmees — ma tahan mõttes teda kallistada, et kaoks kurbus kui uni.

Mul on ükskõik, kas on ta mu wastu halb wõi hea — ma suudleks teda kuumemalt kui põletab põrgutuli.

Mul on ükskõik, kas ta wihkab wõi armastab mind — tahan teda armastada kui laine kallast, kui lill päikest.

Neljas meloodia.

Mul on austaja, üks meie maja familjäärne gentelman Jaan Wästrik, kelle nägu on kui raswane pliin, kelle kõht

ümar kui gloobus, sõrmed kui wõised makaronid. Ta on maakler, tal on Pirital Villa ja ta muheleb alati rusikasse.

Ta tuli täna meile, nagu harilikult, jooma theed, tuues mulle ühe paki biskwiite mängu eest, sest ta armastab kuulda minu mängu. Ta mõistab üksnes kerget muusikat, seepärast mängisin talle kergeid salong tantse, nagu Merikanto „*Mignon'i*" „*Walse lente'i*", „*Öfter Atlanten marsch'i*" j. n. e.

Ma ei salli teda, kuid ma ei tunne ta wastu ka waenu. Kuigi häib meil theed joomas ja muusikat kuulamas, on tal teine põhjus, miks meil käib. Seda mõistsin wast täna, sest olen liig rumal ja naiiw, et oleks ennem mõistnud.

Kuid nüüd tahan olla ta wastu külm, nagu on leinawale armsamale kallima hauakiwi.

Kui ta oli lahkunud meilt, kõnelesid isa ja ema isekeskis.

„Mis sa arwad", lausus isa, „miks käib meil see isik?"

„Miks? Kust mina seda tean, arwan, et ajawiiteks", lausus ema waikselt.

Ma kolistasin tooli ja tegin, nagu ei kuuleks, sest mul oli mingi aime, et asi puutub minusse.

„Arwan, et Helmi pärast," lausus isa, „Wõin kihla lüüa, et ta teda armastab."

„Millest seda järeldad?" küsis ema.

„Millest teadagi, et olekust lapse wastu."

„Ka mina olen seda tähele pannud . . . kuid arwan et ta lapsele ei meeldi."

Walitses waikus. Siis ütles isa:

„Ma arwan, et me seda arwesse ei wõtaks, kui ta last tahab... Pealegi wõib Helmi siis parema klaweri saada, nii et wôiks juba kuulutuse..."

Kuid enam ma ei kuulnud. Wõib olla, märkasid nad et kuulan. Kuid kuuldus selle peale sosin ja mu süda läks raskeksraskeks.

Tôega — mis sünniks siis, kui Wästrik mind tahab?

Ma tean — isa sunniks mind temale, mu hea isa, wõib olla enam minu kui tema enese pärast, sest ta soowib mulle mureta tulewikku. Kunstnikude tee on aga täis kibuwitsu.

Ja pealegi wõib ta osta mulle palju parema klaweri.

Ôigus, ôigus. Kuid ma ei taha paremat klawerit. Ma ei taha Wästrikku, seda paksu raswast plini. Mul on suurem siht ja püüe. Ma tahan seda, ma igatsen seda, kes mulle kättesaamata.

Ma magasin selle öö wäga rahutult, aga hommikul, kui ärkasin, seisin kaua peegli ees ja kohendasin omi palmikuid, mis kui niidipuhmad, lõngatordid.

Sest täna pidin minema konserwatooriumi.

Waatlesin kaua end peeglist. Mu pitsid näisid kui walge waht, mu kammitud juuksed kui wihm.

Siis läksin wälja ja panin kuulutuse ajalehte, et annan odawalt klaweritunde.

Aga sealt läksin konserwatooriumi. Olin higine, kui jõudsin sinna.

Selgus, et mu ôpetaja Karl Ruubens ei olnud weel seal.

„Ta ei tulegi täna," lausus klaweri õpetajanna Paulsen õpilastele. „Ma õpetan tema eest."

„On ta haige?" küsisin hirmunult, pöördes pea kõrwale, et mitte waadata wana ja inetut mopsinäoga naiskunstnikku.

„Wististi," oli kuiw wastus.

Ma langesin, langesin kui lind, keda tabanud püssikuul. Ônneks langes üksnes mu môte linnuna, kes saanud ränga haawa, mina aga püsisin paigal, kuna minu rind, see pakitses, pakitses.

Siis hakkasin mängima etüüde, ilma et oleks teadnud, mis mängin. Mu mõtted hõljusid kaugele, kaugele, sinna, kus tema — see, keda nii wäga näha ihaldasin, kuid keda ometi ei näinud.

„Seda on ju wôimata kuulda," lausus õpetajanna. „Enam süstemaatilist õppust."

Kuid see mind ei kohutanud.

Noodid ajusid mu ees liinita jõel kui mustad luiged. Ma nägin neid kui läbi paksu loori. Mu peas kumisesid kui hôbekellad.

Kui koju läksin, sôitis must mööda haige Karl Ruubens. Ta noogutas mu poole ja paljastas kübara lahkel naeratusel, kusjuures nägin ta walgete hammaste rida ja seda üht, mis kullast.

Ma toetusin wastu seina, et mitte maha langeda.

Tal oli kaasas daam, uhke daam, kelle nägu kattis õhuke wuaal ja kaela kallis boa, kuna ta oli läikiwas mustas lüstriinis. Arwasin nägema ta kõrwas sädelewaid priljante.

Kui halwasti olin ma riietud, wõrrelduna too daamiga, ja ometi ihkasin ka mina Karl Ruubensi!

Wõttes wastu kunstniku terwituse, läksin üleni punaseks ja mu süda tuikas nii waljusti, waljusti, et arwasin kuulwat ta tuikamist läbi tänawamürina.

Aga kui ta kaugenes, peatasin ühe witriini ees ja waatlesin end aknaklaasi peeglis. Ma nägin haletsetawat pilti: noodimapp kaenlas seisis tütarlaps wäikses, wäljakaswanud lühikeste warukatega wanamoelises wanas jakkis ja katkistes kingis.

Ei tea kuis koju jõudsin — nii häbenesin ennast. . .

Leidsin ainult, et laman kummuli — klaweril, mille kaan külm kui marmor, kuna mu silmist walguwad pisarad, rasked hallid kui tinahaawlid.

Wiies meloodia.

Annan juba klaweritunde ja olen neist küllastunud. Ei oleks uskunud, et nad on nii õudsed, nii õudsed kui õudsemad unenäod. Need on mu ahastuse hetkid,

il pean wõtma kogu oma wäikese kannatuse, et mitte muutuda hullumeelseks. . .

Kui kuulen neid monotoonseid gaamme, mil nagu nürid saed naelapead saewad — katab minu head poolt nagu mingi salapärane wari ja ma olen halb kui mädajuust.

Ma annan tunde mitmetele, aga see on kôige armsam, mille eest saan kõige enam maksetud. Siis kuulan gaamme nagu sädelewa hõbeoja woolust.

Kõige enam tôotas aga maksa hra Parik, üks mustawereline wanaldane mees wurru udemetega, mis huulile tõmmatud kui musta söega. Ta on wististi toona rikkaks saanud, et wast nii hilises eas tahab klawerit ôppida. Muu seas on tal üks iseloomustaw omadus. Ta näpib breloki alati, ka tunnis, kasutades pausi. Üksnes tema oli minu wäheste tunniwõtjate seas nõus, et ma temale ka tema kodus wõiks tunde anda.

Kuid mu ema keelas seda, sest ta olewat weel liig tundmata; ei tea ju, mis mõtted tal wôiwad olla? Las käia algul meil, siis näeb!

Ja nii käibki ta meil. Ta käib päewa takka ja kôik oleks hea, kui isa ei oleks nii närwiline ja kui ta ei istuks alati kodus kui ahi. Ja see walmistab mulle nii suurt piina.

Sest ma püüan siis olla nii waikne, nii tasa, püüan õpetada kui wari ja tahaks, et ka klaweri helid oleksid tôeliste helide warjud, et mitte tuletada meele isale klaweri olemasolu. Kuid see on wõimata.

Ja hirm waldab mind seepärast, et mis siis, kui isa wihastab ja klaweri ikkagi ära müüb? Arwan, et ta seda ei ole teinud üksnes seepärast, et ema teda on palunud seda mitte teha — minu pärast.

Täna aga juhtus midagi piinlikku, wäga piinlikku, ja kui see nii edasi läheb, siis lähen ma tõega peast rumalaks.

Tuli Parik ja ma hakkasin teda õpetama. Kuid see ei edenenud, esiteks — minu poolt, sest isa oli kodus ja ma püüdsin olla nii tasa kui wôimalik, teiseks — õpilase poolt, kes ei waadanud noote, waid mind.

Ja ma nägin, et ta silmad hôôgusid kui kaks kustunud, kuid wast ôhetama puhutud sütt.

Ma laususin:

„Kus te silmad? Siin on kirjutatud: *Allegro un poco moderato* — wäga elawalt."

Ta parandas wea ja alustas waljusti. Ma kuulsin teises toas aga isa samme ja pidasin hinge.

„Tasem ometi," laususin: „*piano*!"

„Siin ei ole *piano*, waid *forte*," lausus Parik, waadeldes mind silmega, mis puistasid kui elajalikke sädemeid.

„Mängige tasem, sest siin majas on . . . on surija . . ."

Ma waletasin. Kuid sellest oli wähe tulu: isa astus tuppa waarudes. Tal olid käed taskus, pabeross suus, ja nii jäi ta meie ette, waadeldes pundunud punaste silmega meid.

„Kas see tund ükskord ei lõpe?" küsis ta.

„Ta on joobnud," tähendasin õpilasele, punastades häbist ja alandusest, enese kui ka isa pärast.

„Ise oled joobnud, ôhk!" lausus isa pahandatuna, kuna ta mind kuulis. „Ma küsin, kas see tund kord lõpeb?"

„Ja, ja," laususin. „Ta ongi otsas!"

Ja ma panin paukudes klaweri kinni, wärisedes üleni. Pöörsin siis õpilase poole ja laususin:

„Tänasest päewast hakkan andma tunde teil. Lubage adress!"

Ma nägin, et ta naeratas. Ma ei môistnud seda, sest ma arwasin selles pilget minu ja mu isa kohta. Ma hammustasin huuli, hammustasin, tundes kuis tilk werd keele peale tuli.

Ma neelasin oma werd.

Õpilane kirjutas midagi taskuraamatusse, käristas siis lehe ja ulatas mulle. Isa seisis kogu aeg sônatuna. Ma nägin, kuis ema läbi praokil ukse talle märke tegi, et ta ära läheks, kuid ta ei pannud neid tähele — meelega.

Kui õpilane lahkunud, pööris ta minu poole:

„Mis tähendab see mäng?"

„Milline?" küsisin nukrana.

„See tunniandmine!" lausus isa.

„Et osta noote ja maksta oma eest konserwatooriumi," laususin.

„Aga palju sa minu eest jõuad maksta, kui ma selle põrina läbi hullumajasse lähen?"

Ma hammustan huuli ja neelan alla — teine tilk enese werd. Walitses paus. Ja ma mõistsin, et isa otsib asjata põhjust et klawerit müüa.

„Aga kui ma tunde ei anna, ei saa ma konserwatooriumis käia,“ laususin.

„Sa wôid seal ka käimata jätta.“

„Käimata jätta? Aga mis saab siis minust, mis?“ ma peaaegu karjusin seda.

Isa lähenes uksele, ta pööris weel kord ringi ja lausus, lausus päris rahulikuna:

„Mis sust siis ikka peab saama kui... kui Wästriku naine.“

Ja lahkus toast, paugutades ust.

Ma jäin tuppa üksinda, seisin hulk aega tulbana, jõuetu mõtlema. Siis läksin aga klaweri juure, panin jälle oma kuuma pôse ta külma ihu wastu ja nutsin.

Kuid peagi tundsin ema pehmet kätt oma pea peal ja ta pehmet häält oma kohal:

„Ära nuta, laps, ära nuta — mis tulema peab, see tuleb!“

Kuues meloodia.

Tol ööl, mil pidin minema järgmisel päewal konserwatooriumi, unelesin wäga rahutult. Hommikul tõusin wilkalt, tegin maniküüri ja mu raskejalustud meeleolu omas kui tiiwad.

Ja kui läksin konserwatooriumi, olin nii rõõmus, nii rõõmus ja õnnelik, et saan näha jälle teda, minu unistust, igatsust.

Ja õudse wärinaga mõtlesin see üle, kui julm ja kohutaw oleks mu elu, kui ma iial teda enam ei näeks.

Karl Ruubens oli konserwatooriumis. Kui algas tund ja ta kôneles akustikast, tuikas mu süda lõpmata rõõmust ja ônnest. Ja kui ta praktilisel klaweritunnil mu kätt puudutas, näis kui pôletaks mu kätt magus tuluke.

Ta pilk libises üle minu, ja kui ta mind nii juhtumisi waatles, olin ma kõigis selles, mis ta minus nägi: olin silmis, kui waatles silmi, juukseid — kui waatles juukseid, kätes kui waatles käsi.

Aga kui ta puudutas klaweri klahwi — olin heliks, mis tema puudutusest ellu ärkas.

Peale õppeaine kõneles ta minuga millegist. Ma ei kuulnud, millest, sest mu õnn oli nii suur. Ma kuulsin ainult ta hääles inglite koori laulu. Mis puutus minusse selle laulu mõte!

Ah ja, mul oli siiski meelekindlust ja jultumust küsida talt:

„Kes oli see daam, kui küsida tohin, kellega toona minust sõitsite mööda?“

Ta naeratas, tuli mulle lähemale, aga ta näole langes kui mingi õnnis, äraseletamata õnne ilme. Tema lähedus aga nüüd, kui tast jälle pidin lahkuma, soendas mind kui hommikune koit öist niisket maad.

„Meeldis teile?“ küsis ta tasa.

„Ja,“ laususin kadedalt.

Siis ütles ta naeratades kui inime, kes oma suurt õnne püüab ka teistele mõista anda:

„See oli mu... mõrsja..."

Kuulasin seda tuimalt. Ma ei olnud ette walmistud kôige halwemale. Need sõnad olid pôletawad kui sädemed ja terawad kui nõelad. Ja kõige halwem, et nad tulid inimese poolt, keda ihaldasin!

Ja siis... siis asus mu hinge iseäralik tunne. Ma ei mõistnud algul, mis tunne see oli, sest ma ei olnud seda ei iial enne tunnud. Nüüd aga tean, et see oli nukrusega segatud armukadedus.

Nii siis, môtlesin koolist lahkudes: tal on mõrsja, kes armastab teda ja keda tema armastab. Mis keelab neid ônnelik olemast? O, et mina oleks ta mõrsja asemel! Oma suurima ôrnuse, oma kuumemad suudlused, oma tugewamad kallistused annaks talle!

Imelik, miks tulin selle peale, sest ma ei olnud enne kedagi suudelnud ega kallistanud.

Ja mu süda läks seejuures nii rahutuks ja ma tundsin, kui kannaks ränka koormat. Aga kodus lugesin Wilde „*Ballad'i*", kus kõneldakse sellest, kuis armsam oma kallikese surmas. See tegi mu meele weel nukramaks.

Seal tuli Wästrik, tõstis muheledes rusika pliin-näo ette ja annetas mulle monpasset. Tasuks pidin talle aga mängima Merikanto „*Valse lente'i*".

Ja imelik: kui Wästrikule mängin, ei saa mu isa kunagi närwilikuks. Pigem käsib ta herra Wästrikule weel midagi mängida, kui et keelab. See paneb mind mõtiskelema.

Ôigupoolest ei ole siin ju midagi môtelda, sest see kôik on ju nii wäga môistetaw, nii lihtne.

Ja kui ma siis mängisin hajameelselt, mõtelsin:

Kas ei ole meie, ellu astuwate neidiste elu, sarnane lilledele triiphoones, klaasi all? Kas meid ei hoita, kaswatades elu Suure Aedniku poolt, selle aedniku poolt, kes on kehastunud meie wanemais?

Ja kas ei kaswata see Suur Aednik meid sellele ostjale, kes, olles joobunud meie ilust, käsib murda meid, et wiia oma waasi? Ja kas ei ole see Ostja — meid ihalew meesterahwas?

Kuigi Ostja ei maksa meie eest kuldmüntega — eks ole siis tema ihalduski maks?

Need mõtted tulid pähe mulle, kui mängisin Wästrikule. Siis aga haihtusin ja ma tundsin igatsust Karl Ruubensi järele. Ma mängisin, aga mu igatsus tôusis helides kui lauliku wastukaja metsas.

Ja kui ma mängisin, mähkisid hinge unistuste loorid.

Ma nägin Karl Ruubensi kirikus, aga ta kôrwal oli tema mõrsja. Ja nad olid môlemad nii wäga õnnelikud, õnnelikud. Aga õpetaja laotas käed nende peade kohal kui õnnistuseks.

Ja oli kirik täis rahwast ja laulis orel suremata pulma hümni. Laulsid kooril tuhanded inglid walges rüüs ja tiibega. mis kui surmalipud. Ja lendasid helid kui Pühad Waimud, kroonides kirikuliste päid.

Ja kõik oli nii pühalik ja kõik oli nii taewalik. Ainult orel laulis suremata walude hümni.

Seitsmes meloodia.

Täna ütles mulle ema:

„Wästrik tahab sind omale naiseks.“

„See raswase näoga pliin?“ küsisin. „Kust sina tead?“

„Ta teatas seda eila, kui lahkus.“

„Teatas teile — tore peigmees!“ naersin ma hüsteeriliselt. „Aga mina? Miks ta mulle ei teata? Ma arwan, et ta peaks seda ennem tegema mulle, kui teile.“

„Ta lubas tulla sinu kätt paluma — ja palus mind ette walmistada.“

„Ja isa?“

„Ta rõõmustab.“

„Ja sina?“

„Soowin õnne!“

„Aga kui ma teda ei taha?“

„Siis lubas isa müüa klaweri; *brutto* lig wäike.“

„Aga kui ma talle lähen — saan klaweri kaasawaraks? Millega siis *brutto*'t suurendate?“

„Sulle lubas Wästrik osta uue suure pianiino. . . Meie aga müüme wana maha... Pulmi meie ei tee — kui Wästrik tahab, tehku."

„Siis olete kindel, et ma talle lähen?"

„Ja . . . sa ei taha ju klawerit kaotada."

„Ja ka sina . . . sina oled sellega nõus!" hüüdsin, kusjuures hakkas mu lõug wärisema, kuna silmi pisarad tükkisid.

„Ära nuta, ära nuta, laps!" lausus ema. „Mis siis ikke sinna parata — kui sa talle ei ole nõus minema, siis müüb isa klaweri ära. Me saame hädast aidatud..."

Ma seisin murtuna. Siis aga kahmasin riided.

„Ma tahan ise teenida," laususin. „Jätke mind rahule! Ma tahan ise. . ."

Ma tõmbasin meeletuna jaki selga. Asetasin wanamoelise kübara pähe ja lähenesin uimasena uksele. Mu süda kloppis waljusti, waljusti.

„Kuhu lähed?" küsis ema.

„Lähen Parikasele tundi andma, kes siia ei tohi tulla, sest see teeb isa närwilikuks, när-wi-li-kuks," laususin läbi hammaste, ôelana, kuna mu hambad krigisesid, krigisesid.

Kuid järgmisel hetkel tôstsin ninarätiku silmile ja hüüdsin läbi hüsteerilise nutu:

„Kuis . . . wõin ma siis . . . teenida . . . kui keegi . . . kel wähegi silmad . . . ei tohi siia tundi tulla . . . sest isa on närwiline . . . när-wi-li-ne . . ."

Olin murtud, olin murtud. Lõpmata meeletus waldas mu meele, lõpmata walu. Nagu tulised orad löödi mu südamest läbi — sarnases lõpmata walus ähwardas ta lôhkeda.

Sest kõik näitas, kôik ennustas mulle, et läheneb saatuslik moment, mil wiiakse toast mu klawer, kantakse kui korjus mu ainuke armas sôber, kantakse kanderaamil kui kirstu surnuraamil.

Waarusin wälja toast. Läksin Parikase juure. Ta küsis, mis mu silmil wiga.

„Ei midagi," wastasin meeletus nukruses. „Ei midagi."

Ma ei mäleta, kuis tunni weetsin. Waewalt waatasin ringi, kuna ma ometi wiibisin siin esimene kord. Waewalt märkasin, et mu õpilane, mu wana ôpilane elas wäga suurepäraselt sisustud korteris.

Waewalt märkasin ka seda, et Parikase silmad, need mustad silmad, lôid sädemeid kui mustad tulikiwid, kui puudutasin juhtumisi teda. Waewalt kuulsin, kui ta käskis mind tulla homme: ta tahta jôudsalt edasi jõuda.

Waarusin koju poole kui unes mööda tänawaid. Waarusin kui haige. Aga mu süda, see tahtis lôhkeda, lôhkeda.

Ei, mu süda ei tahtnud lõhkeda — ta lôhkes, kärises kaheks.

Kuid seal, tänawal, peatasin äkki.

Oli kurb kôik ümber, oli hall ja udutas wihma. Nuttis kogu maailm, aga mitte üksi mu hing.

Äkki silmasin, kuis tänawa nurgalt ilmus kanderaam. Seda kandsid neli meest, kel peas punased mütsid. Raamil aga oli wahariidest katte all kirst, uus, pikk kirst.

Ei, ei. Mis ma ütlesin? See ei olnud kirst — see oli klawer.

Mulle lõi pähe, et see on meie klawer, minu klawer, minu ainuke ja kallis sôber. Nüüd on ta surnud ja teda kantakse kaugele, kuhugi tundmata maailma, ja ma ei näe teda ei iial, ei iial enam.

Toetasin end seina najale, et mitte langeda maha. Jõudis klawer mulle ligemale, ikka ligemale. Ja nüüd märkasin, et see ei olnud ikkagi meie klawar, wana puust Wieni klawer, waid modern tiiwklawer.

Kuid ma ei rôõmustanud sugugi, ei sugugi. Teadsin, et pea kantakse ka minu sõpra samuti kui seda, kantakse nagu kirstu katafalgil nelja inimese poolt, kes kui surnumatjad.

Ja kôik inimesed, kes tulid mu poole ühes klaweriga, otsekui kandsid musta leinaloori nägudel.

Ja siis ma ei tea, kuis see minuga juhtus, ma panin käed risti . . . ma panin käed risti ja palwetasin . . . palwetasin, nagu oleks minust kantud mööda mu wend igawesele puhkepaigale surnuaida.

Surmakülmus litsus mu südant jäiste sôrmiga, aga mu hinges oli lein, ääretu lein.

Minu palwe oli kui püha suur liturgia, kui leina requiem. Mu palwe oli piirita, otsekui sel, kes meeletus ahastuses ja kaastundes nägi, kui piitsalöökide, sõimu ja naeru all kandis risti Kristus Kolgatale.

Ma ei näinud inimesi, — ei wastutulijaid, ei möödaminijaid, ei omnibusse, autosid — ja mis hoolisingi neist!

Kui lôppes palwe, oli klawer ammu möödas. Ärkasin ja kohendasin noote mappis, mis mu jalge ette langes ja kust üks noot wälja kukkunud. Wõtsin wiimase ja waatasin tardunult, kui armuke kôige kallima hauakirja.

Waarusin koju poole, ikka koju poole. Waarusin nukralt, kui oleks seal surija, kelle wiimast teekonda mulle meelestas kohatud surmarong.

Olin kurb kui wähesed. Olin kurb.

Kaheksas meloodia.

Ärkasin järgmisel hommikul ägeda peawaluga. Ma olin kui uimane, panin end riide. Môtted tantsisid hullumeelsuse kadrilli. Ema ütles, ma olla öösel karjunud appi mitmel korral. Ma ei imetle, sest nägin julmi nägemusi.

„Millal mõtlete klaweri ära müüa?“ küsisin.

Ema waatas mu otsa; ta kôheles:

„Siis, kui kohase ostja leiame . . .“

Kuid lisas kohe juure:

„Kas sa tõega Wästriku ära ütled?“

Ma ei wastanud midagi, ei midagi. Ja mis pidingi wastama? Ema aga lisas juure waiksel häälel *moll*-toonis:

„Igatahes saab ta otsust nõudma sult eneselt."

Enam meie ei kônelenud. Ma ei tea, kuis weetsin selle päewa lõunani. Mõtted wiibisid ikka ja jälle Karl Ruubensi peal, kellest pean peagi lahkuma. Tahtsin hüljata mõtteid temast, kuid ei suutnud: nad olid mu peas kinni kui mehanism klaweris.

Läksin pealelõunat Parika juure. Teel peatusin ühel witriinil ja mõtiskelesin: Kui mul oleks raha, ostaks need asjad, et ehtida end Ruubensile!

Algas tund, monotoonne tund. Lugesin takti hajameelselt, mõtted aga wiibisid kaugel, kaugel. Kuid ometi märkasin, et ka õpilane oli hajameelne.

„*Tempo de Valse*", lugesin, „kuid teil läheb $^2/_4$ taktis kui polka."

Äkki muutus Parikase mäng: jämedad ja peened helid seginesid kui leegid ikka tulisemalt, ikka kuumemalt. Seal aga tuli tuppa wanaldane naisterahwas ja lausus:

„Ma lähen weidi wälja, Feliks!"

Feliks jälgis teda. Ma kuulsin, et wõtit keerati lukus. Ma sain rahutuks: Miks seda? Taheti mind wangistada? Olin wõõras kohas ja nõrk tütarlaps tugewa meesterahwaga.

Kui ta tagasi tuli, küsisin:

„Miks te ukse lukustasite?"

„Ma . . . panin ukse lukku,“ lausus õpilane, peatas ja mõtles. „Keegi wõib midagi kahmata toast, sest mängu sees ei kuule ju kuis uks awatakse.“

Istus mu kõrwale klaweri ette. Jatkus mäng. Ütlesin:

„*A tempo!*“

Ta ei kuulnud mind, peatas ja wõttis äkki mu ümbert kinni, wõttis tugewalt kui raudsete pihtide wahele mu ahta piha ja hakkas suudlema.

Rabelesin, püüdsin wastu panna, lahti pääseda. Kuid olin kui warblane tugewas peos. Haihtus jõud. Ikka ja jälle külis ta mind suudlustega, mis tundus mulle jälgina wastiku lakkumisena ilge looma poolt.

Olin meeleheitel, kui ei iial enne. Tundsin end armetuna ja wäetina, kuid ometi wihasena, kes, saawutes lõwi jõu, oleks ühest löögist surmanud wastase. Olin kui see, kelle huulile tôstetakse karikas, mis täis kihwti, ja mida peab jooma waene ja õnnetu inimeselaps põhjani.

Ja weel märkasin hirmudes: mu ees, mu kohal pôlesid, kiresid, läikisid kaks tulikera, kaks tulikera täis ürgaegist instinkti, kaks tulikera, mis puistawad sädemeid kui kaks hõõguwat sütt tangide wahel, kuhu puhutakse peale meeletul hool, kaks tulikera — kaks silma.

Ah, kuis oleks löönud omad küüned, omad küüned, kui nad oleksid olnud kas wõi kui terawad tindisuled — kuis oleksin löönud need küüned neisse tulikeradesse weel ja ikka jälle!

Kuis oleksin löönud omad hambad, omad hambad, kui nad oleksid ka terawad kui nööpnôelad — oh, kuis oleksin löönud need hambad läbi ta kôrwalestade, kõri!

Ta kähistas hingeldes:

„Sa meeldid mulle! Sa meeldid mulle!“

Mu ihhu kallati kôrwa-tassidest kui arseenikat. Rabelesin ja wõitlesin. Olin nõrk ja tema tugew, kuid ma ei wõinud ju alluda talle! Too oleks mu hukatus, teadsin. Kuid olin nii wäeti ja nõrk...

Seal õnnestas lipsata wälja ta käte wahelt. Ruttasin ukse juure hullustawal ajul. Uks oli lukus. Olin wang! Olin wang ja tema wõimuses, sest wõti oli tema taskus, oli eest ära.

Parik aga lähenes ja naeris... naeris Mefistona õelalt ja tigedalt.

„Awage uks!“ hüüdsin. „Awage uks! Muidu karjun appi!“

Ta hirwitas:

„Karjuge, mu tütreke — teid ometi keegi ei kuule, kuna kogu maja ülemine kord on minu.“

Lôin uksele rusikatega, kuid mu hoobid olid nii nõrgad kui tugewa käe koputus. Hüüdsin, kuid mu hääl oli kui tôelise hääle nõrk kajastus.

Ta ligines mulle. Nagu nôrk loom metsalise eest pôgenesin ukse juurest teise, lähema ukse juure ja lippasin sisse. Kuid pôrkasin tagasi: see oli magadistuba, kus oli lumiwalge säng kui ootel.

Ta astus mulle wastu. Taganesin tülkudes. Ta tahtis must haarata. Taganesin weel, ikka weel. Olin akna kohal ja hüüdsin:

„Ma hüppan alla!“

„Läbi topeltakna?“ küsis tema; lisas aga juure: „Halastage — teie ei ole ju mitte mõni ärawôitmata bastioon Verdunis!?“

Ta oli mu ees. Waatasin ta peale. Ta oli hirmus. Ta oli hirmus kui kirg, kui wihane täkk. Ja ma mõtlesin: himurus on kôige hirmsam maailmas ja tema käest ei ole wäljapääsu, ei ole wäljapääsu!

Siis alustasin paluwalt:

„Halastage teie! Olge inimene! Halastage — ja ma õpetan teile nii ruttu klawerimängu kui ei keegi... Olge inimene!“

Ta naeris:

„Klawerimängu? Mis jaoks klawerimängu sinult õppida, kui tahan sinule õpetada armumängu?! Olen teiesuguseid ôpetajaid ennegi õpetanud... Ma maksan kôigi mängu eest, sest naisterahwas on alati ja igaühele müüdaw *libretto* ... Wõi arwate siis, et ma tundide pärast...“

Nüüd näis mulle, et kõik on kadunud. Andun sellele, kes oli mulle nii antipaatiline, andun sellele, keda wihkan, andun ja saan ônnetuks, ônnetuks, sest mis näoga wôin siis weel waadelda otsa wanemaile, Karl Ruubensile?

Tahtsin weel proowida wiimast wäljapääsu wõimalust. Tahtsin langeda pôlwili

ja teda paluda. Tahtsin ta poole heita ahastusliku palwehümni, et jätku mulle puhtuse. Tahtsin ta jalge ees põlwili ta poole sirutada ringlewad käed, kui püha neitsi Kristuse jalge ees Kolgata ristisambal.

Tahtsin teha seda, kuigi ta oles üks neist, kes olid Tema paremal ja pahemal käel...

Äkki helistati elekterkella: keegi oli ukse taga. Parik, kes walmis mind haarama sülelusse, peatas. Walitses waikus, õudne waikus. Ootasin, et ta awab ukse.

Ootasin asjata.

Kõlistati weel. Me püsisime kui tummunud, olles kui waimlises halwatuses. Wast siis, kui kolmat korda kõlistati, ärkasin kui unest ja ruttasin ukse juure, hüüdes:

„Herra Parikas on kodus ja awab ukse silmapilk... Kes seal on?“

„Mina,“ oli wanaldase naisterahwa hääl, kes toast lahkus.

Mis jääb mul weel öelda?

Parik awas ukse, awas wihasena, mina aga wõtsin jaki, ja ruttasin uksest wälja sõnalausumata, õhetawail põsil, otsekui rängast õnnetusest pääsemise puhul kergemalt hingates.

Kojas panin jaki selga. Eemale siit, eemale siit! mõtlesin ja ruttasin tänawale. Wast siin peatasin kui puhates, tundes, kuis kloppis mu süda... kloppis... kloppis...

Läks mööda wigane weteraan. Panin tema kõhetusse pihku wiimase raha, mis mu jaki taskus. Siis läksin aeglaselt koju poole ja mõtiskelesin:

„Andes Parikasele mitmed klawertunnid, ei suutnud ma talle teha môistetawaks, kui palju tal tuleb weel ôppida, et mängida — seal andis aga õpilane mulle tunni, üheainsa, pöörase tunni, ja ma õppisin tundma, mõistma elu."

Üheksas meloodia.

Kui koju jôudsin, kõnelesin sellest emale. Ta silitas mu pead õrnalt-õrnalt ja waatas mu otsa pilgul, täis õrnust, hellust ja armastust. Siis ütles tasa-tasa:

„Mu waene, waene laps!"

Ma palusin teda minna järgmisel päewal saada olewate tundide raha järele. Ta lubas seda, ohates:

„Näed nüüd, kui õel on maailm! Kui halbu inimesi on maailmas!"

Mina aga heitsin sängi, üleni wärisedes ja mõtlesin, et nüüd pean loobuma konserwatooriumist, sest et ei ole raha, millega maksta. Ja ühtlasi pean loobuma Karl Ruubensist, sellest kehastunud muusikast, ideaalist.

Olen püüdnud saawutada oma sihi, kuid ta on mulle saamatu kui päike ülal.

Ja nüüd tôusis minus soow, ôrn, magus soow, iha, kõnelda Karl Ruubensile kõik, kôik, kônelda kui wennale, awaldada oma

hinge, kiskuda katte oma südame pealt ja näidata talle, kuis see on lõhkenud.

Waataks õrnalt tema peale, nii ôrnalt kui waatab noor ema oma esimese lapse peale, waataks ja ütleks:

„Ma armastan teid! Kas teie ei näe seda? Juba ammu, ammu armastan teid. Jätaks maha teie pärast isamaja, wanemad — kõik, kôik, mis mul on — ainult wõtke mind!“

Seda oleks pidanud talle ütlema juba siis... wiimane kord. Oleks pidanud awama hinge kui penaali koolilaps.

Siis tuli unejumal ja sules mu silmad. Aga uneski sulas mu uni ühte piirita kannatusega, lõpmata waluga mu hinges. Ma nutsin ja karjusin, sest mu walul ei olnud lôppu. Seal ilmus Karl Ruubens.

Ilmus kui päikese kiir taewasse ja ma terwitasin teda kui lill päikest.

Ta tuli, aga ta nägu oli kahwatu ja kurb kui leinajal.

„Mis on teiega?“ küsisin, aga mu hääl oli ôrnem kui ôrnus.

„Mind pettis môrsja,“ wastas Ruubens ja ses hääles oli niipalju kurbust kui Pühajärwes wett.

Hellus mu hing. Tundsin ta wastu kui armsam armsama wastu, keda wiiakse wõlla, tundsin ta wastu sarnast kaastunnet. Aga waljult küsisin:

„Siis ehk oli teil mõrsja see . . . Kellega mulle sõitsite wastu toona?“

Tema aga ütles, ütles nii, kuis wõib öelda üksnes ahastus:

„Seesama.“

Äkki laususin, nii äkki, et see tuli minulgi ootamata:

„Wale, wale! Teid ei petnud mõrsja!“

Ruubensi näole nagu langes mingi kuma, kahwatu kuma kui kuutõbisele kuuwalgel ööl — Ruubensi näole laskus lootuse kuma ja ta küsis kähku:

„Kuidas? Ma ei mõista, mis teie ütlesite!“

„Ma ütlesin, et teie mõrsja ei petnud teid,“ wastasin õnnelikuna, et hetkikski suutsin õnnekuma ta näole manoda, wastasin ônnelikuna: „Sest teie mõrsja on siin — teie ôige môrsja kes teid iialgi ei unusta.“

Ônneilme, lootuse kuma kadus ta näolt ja see oli jällegi kurb. Ja nii waatas ta minu peale, tema, kuulus ja tähtjas wirtuoos, maestro, waatas mind, waest ja armetut tütarlast wanas ja kulunud jakkis, mille warukad wälja kaswanud.

Siis lähenes mulle, lähenes aeglaselt, wôttis mu ümbert kinni ja suudles mind kuumalt otse huulile . . . Mõtelge, Karl Ruubens suudles mind otse huulile. . .

Ja sel silmapilgul, kui tundsin mingit wõôrast, head tunnet südames — sel hetkel ärkasin. Mu hinge litsus jällegi nukrus kui ränk jalg pedaali — ka uneski ei tohtinud ma saawutada õnne!

Kümnes meloodia.

Mulle näib, et olen muutunud wiimasel päiwil kole närwilikuks, nii kole närwilikuks, nii kole närwilikuks kui ei iialgi enne. Olen loobunud tundide andmisest kodus, sest ma ei taha isale meelestada klawerit. Waewalt mängin isegi päewas mõne tunni, sest isa on kui ahelatega needitud kodu külge.

Ema käis Parika juures ja tõi raha. Ta ei öelnud mulle mis ta seal kõneles, kuid ta tuli koju wäga ärrituna. Arwan, et ta Parikat tublisti noomis.

Samal ôhtul kuulsin isa ja ema kahekônet, kuulasin kogemata, mitte meelega, kuulasin, aga kuulasin wähe.

„30,000 marka“ lausus isa.

„Aga laps!“ lausus ema. „Ootame seni, kunni Wästrikule wastab.“

Sellest oli mulle küll, et riisuda mult rahu. Ma arwasin et see oli öeldud minu ja klaweri kohta, ei arwanud üksi, waid olin weendunud, et see klawerisse puutus. Ja mul hakkas kurb.

Ah, kui mu soowi peale mäed kõiguksid! Kui mu käsu peale planeedid peataksid omil rännakuil! Ma paneks kogu ilma kunsti teenistusse.

Kuid klaweri lähedus rahuldas mind: ta lähedus jootis ilusaima ideaali juuri mu südames. Aga tema peale waadates olin kindel, et saan kuulsaks ja et mu nimi on igalühel ees kui walimisplakaat.

Kui aga wiibin klawerist kaugel, asub mu hinge rahutus ja aime. Ma arwan, et teda nüüd-nüüd wiiakse kodust ja ma leian tühja toa eest. Ja ma tunnen, et seda ei elaks ma üle.

Kui eila wäljas wiibisin, olles kodust kaugel, waldas mu hinge äkki sarnane tunne. Mis siis, küsisin endalt, kui sa lähed koju ja toas puudub klawer?

Ma tahtsin hiiljata neid mõtteid kui kihwtiseid bakteeriaid, kuid ei suutnud. Ma hakkasin koju poole jooksma.

Ma tahtsin kiskuda klaweri nende küünte wahelt, kes ta ära wiiwad, ja jooksin ikka kiiremalt, ikka kiiremalt. Jookslesin kui meeletu, kui hull.

Ma juba kujutlesin, kuis tuppa astuwad punamütsimehed. Nägin, kuis nad asusid ta ümber, mähkisid ta musta drappi sisse ja tõstsid, tôstsid õlgadele kui surnukandjad kirstu.

Jookslesin ikka kiiremalt, kiiremalt. Ehk õnnestab mul päästa teda! Mu jumal, mu jumal — ehk õnnestab mul päästa teda?

Mida ligemale jôudsin kodule, seda rahutumaks, raskemaks ja nukramaks läks hing. Oli rinde all kui kiwi.

Jõudsin wärawa juure, olles ärewil, et nüüd-nüüd astuwad sealt wälja klaweri wiijad. Kiirustasin.

Kui hoowis kedagi ei kohand, môtlesin: Ehk on juba wiidud? Kui kole! Kui kole! On wiidud, on wiidud!

Tormasin esikotta — ei näinud koduseid. Tormasin tuppa, saali ja — ja langesin rõõmukiljega klaweri rinnale.

Kuid see ei olnud kõik sel päewal.

Ôhtul tuli Wästrik, muheles rusikasse ja annetas mulle paki shokolaadi. Ta oli tol päewal omas pikas mustas kuues walge kaelasidemega ja ta pliinnägu ei olnud nii raswane kui harilikult; oli wististi puuderdud.

Ta palus mind mängida, mida tegin, môistagi — shokolaadi pärast!

Mängisin talle Kotilaineni *„Jdylli,“* Melartini *„Ballaadi“* *„Legendi“* ja lõpuks, sattades hoosse Tshaikowsky *„Barkarooli“*.

Mängisin, silmega nokkides nootide musti seemneid, mis kui külwatud noodilehtedele. Klawer aga laulis käte õrnade meelituste all, laulis mu kurb sõber, kelle pärast nii wäga kannatasin.

Ma mängisin, aga mu tundmused pôlesid helides kui lilled päikese kiiris.

Nuttis klawer-waenelaps, keda puresid kurbuse nälginud hundid, aga kuulas Wästrik, kuulas ja muheles rusikasse.

Nuttis klawer-waenelaps, kes eksinud elu padrikusse, kus pôôsas põlend wihasete metsloomade-eluraskuste silmad.

Nuttis klawer-waenelaps, nuttis mu hing klaweri-waeseslapses, nuttis mu nukker hing. . .

Kuid seal, kui surid helid kui suriwad lained, kui wiimased ohked, märkasin äkki, et olid wanemad jätnud mind Wästrikuga üksi. Ja äkki kuulsin Wästriku häält:

„Tahate tulla mulle naiseks?“

Ütles nii, kuis küsitakse küünar sitsi riiet. Ainult kahwatu oli kui klaweri walge klawiatuur.

Ma tegin, nagu ei kuuleks teda ja mängisin ikka ahastuslikumalt, meeletumalt — seda mis polnudki nootes. Unustasin, kus olin, ja nägin Karl Ruubensi, nagu olin näinud Wagneri klaweri ces — unistusis „*Pargi tool.*“

Ta kordas teist ja kolmat korda:

„Tahate mulle tulla naiseks? Tahate tulla?“

Ta hääl kuuldus kui ähwarduse piits kui nõelaw madu. Mina aga wastasin helidega, lüies paar segast akkordi:

„Ei iial! Ei iial!“

See oli karjatus, nii et tuli ema tuppa, kes wististe ukse taga kuulas, ja küsis:

„Mis on? Mis on juhtunud?“

Ja mina wastasin läbi nutu hoogude, läbi keewa ja woolawa walu kose, wastasin naiiwilt kui laps:

„Hra Wästrik palus mult kätt, ema.“

Ema hakkas nutma, silitas mu pead ja ütles:

„Ära ole laps — ses ei ole ju midagi halba!“

Pööris siis Wästriku poole, kes püsis weel kohmetumalt, weel kahwatumalt, ja ütles kui wabandades:

„Nad alguses kõik sarnased — liig sirge seljarooga!“

Wästrik palus wabandust ja lahkus — mind tõusikulise uhkusega mitte jumalaga jättes. Teda saatis ema.

Nägin läbi poekwile ukse, kuis ema talle palitut selga aitas, ise elawalt midagi sosistades. Nägin seda kui läbi loori, läbi udu.

Minut hiljem ütles ema mulle:

„Kui Wästrik weel kord ilmub, usun, et see ei saa korduma . . .“

Waatasin ema otsa, nagu kaheldes, kas ta ei naljata. Kuid ema oli tõsine ja ma mõistsin tõtt. Ah, ta näis sel hektil kaval kui pettus ja kihwtine kui äraanne.

Ma karjatasin:

„Saab! Saab! . . Ma ei taha teda! Ei iial!“

Ema ütles rahulisena:

„Siis müüme klaweri, laps . . . Me *brutto* on liig wäike, ütleb isa.“

Ma karjatasin, seekord juba meeletumalt:

„Ka sina, ka sina — mu ainus ema, oled mu wastu!“

Ma tundsin, kuis mu süda, nagu wangis olew hiiglane, tahtis purustada mu rinnus oma wangihoonet, wangihoonet, mis lihast ja werest.

„Mis tahate teie kõik minust saada!“ hüüdsin langedes klawerile ja wõttes selle ümbert kinni kui kaitseks, kui ema oma lapse ümbert, kui seda talt tahab riisuda korsa.

„Siis müüme klaweri, laps . . . peame . . .“

Need sõnad awasid kui mu südame haawu, kust nõrgus werd, punast paksu werd. Ja mulle näis, et weri langes kla-

werile, wärwides seda üleni punaseks, nagu ei olekski ta punasest puust, waid mu südamewerest.

Sest klaweri müük — see tähendas mu unistuste, igatsuste surma.

Ei, see ei tähendanud mitte üksi mu unistuste surma, waid ka selle surma, kes oli mu kehastunud unistus, Karl Ruubensi surma.

Aga kui ma saaks mehe ja klaweri, siis oleks mees kirweks, mis mu unistuste puuhalud purustab — kunsti ja Karl Ruubensi.

Surusin kuumad põsed kuumalt-kuumalt wastu klaweri külma ihu, kuna mõte, et ma teda pea enam näha ei saa, litsus mu aju kui raudsete pihtidega, kuna teadmine, et tast lahkun, litsus mu südamesse kui raudsed orad.

Ah, ma olin kui surma mõistetu, kui armuke oma armukese kirstu juures!

Üksteistkümnes meloodia.

Mu klawer, mu ahastusliste leinade klawer! Kas sa oled klawer? Kas sa ei ole mu unistuste haud?

Mu klawer, mu ahastusliste leinade klawer! kas sa oledki klawer? Kas sa ei ole mu unistuste julm puusärk?

Kaksteistkümnes meloodia.

See hommik algas sellega, et kuulsin, kuis mu kõrwus tinises otsekui keelpil-

lide kammertoon. Juba mitmet päewa oli see nii. Ma ei tea, mis põhjustas selle tinina, ei tea. Päewal olin rôômsam kui ei kunagi. Ma teadsin, et saan näha Karl Ruubens'i; wõib olla, sel põhjusel rôõmustasingi?

Kui läksin konserwatooriumi, naeris päike kuldseis kiiris sinises põhjataewas. Trotuaarid olid kul kullatud lindid.

Kui nägin Karl Ruubensi, wabises ônnest mu ihu, wabises, otsekui laulaks mu rinnus waba ja määratu õhulaine, otsekui heliseks mu rinnus lõbusate meeleolude akkord.

Ta ütles mulle:

„Teie edenete ruttu!"

Ah ta hääl, ta mahe hääl — see langes mu südame õiele kui karastaw kaste! Ah, kuis oleksin nüüd kôik, kôik talle kõnelenud, mis mind nii wäga waewas, kuid ei julgenud — ta nägi mulle liig kaugena, wõõrana.

Ma jõin iga ta liigutust, ta häälekôla, ta silmawaadet. Ma jõin teda — ja olin nii rõõmus ja õnnelik, lõpmata ônnelik.

Kui lahkusin, haihtus kõik õnn ja rõôm. Waarusin pikkamisi, pikkamisi koju poole. Lähen koju, külin helisi, kui nälginud tuile leiwapuru. Eks ole mu hingki nälginud tui?

Ja nii ruttasin ma koju poole rõõmsana, aga päike naeris ülal mind. Wôib olla, naeris ta ja mõtiskeles:

„Waat seal läheb wäike tütarlaps katkises jakkis, noodimapp kaenlas, läheb

armetu tüdrukuke, kel on julgust ja häbematust armastada kuulsat klaweriwirtuoosi."

Jõudsin koju. Silmasin ema eestoas, aga ta oli tôsine ja kahwatu, et mõtlesin endamisi: on keegi meie sugulastest surnud?

Siis riputasin jaki ja läksin saali. Ja oli nii imelik tunne, kui oleks majas wiibinud môni laip. Pannes noodid toolile; lähenesin klawerile, et mängida, et awaldada helides oma awaldamata rõõmu.

Karjatasin äkki. Karjatasin meeletult, karjatasin südantlõhestawalt ja waarusin. Et mitte maha langeda, haarasin kinni toolist, olles ise otseti ja waatasin oma ette kaua, kaua.

Too koht, too paik, kus oli olnud klawer, oli tühi, oli tühi too koht, kus oli olnud klawer.

Kõik keerles mu ümber, keerles kui wentilaator. Punasesse hämarusse kui suitsu kadusid toas kôik asjade siluetid. Olin otseti ja ootasin, et kaob uni, et näen jälle klawerit, et kaob silmapette.

Kuid nurk jäi tühjaks. Klawer oli ära ja ma ei näe teda ei iialgi, ei kunagi enam. Klawer on ära ja ma ei kuule ei kunagi enam ta häält, mis armsam kui meelitus, ta helisi, mis kõikund ôhujôel kui walged weeliiliad täis päikese kulda.

Mus murdus kôik ja mu hing laulis kui munkade kapella kantaati „Murtud süda." Mu hing oli kui purustud tiibega lind, mis heitles surmaeelses agoonias.

See oli piirita, see walu mu südames. See oli tunne, mida tunneb üksnes see, kes ruttab haige juure, kes talle kõik, ja kelle paranemist loodab — kuid kohale jôudes leiab, et armsam wiidud surnuaida.

O, et oleksin olnud oma kallima matuselgi! O, et oleksin wähemalt näinud, kuis kantakse mu kõige armsam sôber katafalgil!

Oli otsas kôik! Oli lõpnud kõik! Ja ma sosistasin tumedal, wõõral häälel:

„Klawer on müüdud, on müüdud, sest brutto liig wäike, ütleb isa ... Klawer on müüdud ja mind saab Wästrik ..."

Siis langesin kummuli toolile. Ja kuna mu süda nagu pooleks kärises, kuna mu silmist woolas pisaraid, kui nõrgub wiina üle kahest üleliig täidetud karikast, karjatasin, südantlôhestawal häälel, häälel, mis murdus, mis katkes mus wiiuli keelena:

„Oh ... Jumal, suur Jumal! ... Ütle, mis ... olen teinud pattu ... et karistad ... häwitad ... mind nii ... hirmsasti?"

Coda.

Nutab wiiul-waenelaps . . .

Nagu sulahõbeda kosk woolab helidejõgi rahuliku meloodia kallaste wahel, kuna kaugel kohab orkester-mets kui arhipelaagus.

Nutab wiiul-waenelaps, kes eksind metsa, kus kõnnib ähwardawal mürinal kontrapass-karu.

Nutab wiiul-waenelaps . . .

Nutab . . .

Järelmärkus.

Nagu huluw ja purustaw sügistuul, läheb meist üle olewik, läheb üle meie waimulilledest olewik kui igawene möödapääsematus, wiies enesega ühes meie ideede, ideaalide ja unistuste õislehed.

Nii môtlesin, lôpetades lugemise, tundes kuis kurbuse wiin, millega täidetud need nukrad leheküljed kui karikad täis südamewerd, ja mida ma ahnelt jõin, mus lagus, mind uimastas.

Môistsin nüüd selle õrna hinge struktuuri, môistsin, kui ei kunagi waremalt. Môistagi, ei lahkunud seda õrna hinge maltreerimast wanemad enne kui ta sai Wästriku abikaasaks.

Mis olid ta wäiksed kapriisid muud kui munakoored kapriisisel merel?

Ela õnnelikult, wäikene naine, kes sa oma raswase pliini kõrwal oled kui koidu purpurne põsk suwel! Ela ônnelikult! Ela õnnelikult — mesimeelon!

26. jaan. 1921.

Sisu:

Lehek.:

Kontsert 5

Klaweri sinfoonia.

Intrada 13

Esimene meloodia 15
Teine „ 20
Kolmas „ 23
Ne'jas „ 27
Wiies „ 31
Kuues „ 35
Seitsmes „ 39
Kaheksas „ 43
Üheksas „ 49
Kümnes „ 52
Üksteistkümnes meloodia 57
Kaksteistkümnes „ „ 57

Coda 61

Järelmärkus 62